

μένως δηώσαντες τὰς Κυκλάδας καὶ τὰ παράλια τοῦ Θρακησίου, ἤτοι τῆς μικρᾶς Ἀσίας, κατεκόπησαν τέλος ὑπὸ τῶν ἐκεῖ Στρατηγῶν, καί, φοβερὸν εἰπεῖν, ἀνεσκολωπίσθησαν πάντες ἐπὶ τῆς παραλίας, ἀπὸ Ἀτραμυτιίου μέχρις Ἀτροβίλου, πλὴν μόνον πεντακοσίων, οἵτινες ἐστάλησαν εἰς τὸν Βασιλέα· πρὸς δὲ ὅτι συγχρόνως κατεστρέφετο ὁ στόλος αὐτῶν ὑπὸ τῶν Κίβυρραιωτῶν, ὧν ὁ Στρατηγὸς Κωνσταντῖνος ὁ Χαγέ, πέμψας ἐπίσης πεντακοσίους εἰς Βυζάντιον, τοὺς λοιποὺς κατεπόντωσε. Πλὴν τούτου, μετ' ὀλίγον ἀποστατήσασα καὶ ἡ Σερβία, κατηναγκάσθη εἰς νέαν ὑποταγήν.

Ἐννοεῖται ὅτι, καίτοι ὅλως ξένος τῶν ἐπιτυχῶν τούτων, ὁ Ὀρφανοτρόφος ἐσφετερίσθη πᾶσαν αὐτῶν τὴν δόξαν, καὶ τοῦτο ἤρκεσεν ὅπως νομίση ἑαυτὸν κλεινὸν στρατηλάτην, ἵνα δὲ ἐδραϊώσῃ τὴν φήμην ταύτην, καὶ καταπλήξῃ τὴν οἰκουμένην δι' ἀληθῶς λαμπροῦ τινος ἄθλου, ἀπεφάσισε τὴν ἀνάκτησιν τῆς κάτω Ἰταλίας καὶ Σικελίας. Εἶδομεν ὅτι ὁ Βουλγαροκτόνος ἀπεβίωσε, καθ' ἣν στιγμὴν ἐμελέτα τὸ μέγα τοῦτο ἐγχείρημα, καὶ ὅτι ὁ διάδοχος αὐτοῦ Κωνσταντῖνος Η΄ ἀνεκάλεσε τὸν Στρατηγὸν τοῦ Βασιλείου Ὀρέστην, θυσιάσας οὕτω πᾶν τὸ ἐπιτευχθέν. Ἀργότερον στρατὸς ἀξιόμαχος, ἐξ Ἑλλάδος καὶ Μακεδονίας συλλεγείς, καὶ εἰς Ἰταλίαν σταλείς ὑπὸ τοῦ Ῥωμανοῦ Γ', ἐπίσης ἀπέτυχε διὰ τὴν ἀνικανότητα τοῦ Στρατηγοῦ. Οἰκτρὰ ἐπομένως ἦν ἡ τῶν χωρῶν ἐκείνων κατάστασις ἐπὶ Μιχαὴλ Δ'. Οἱ Σαρακηνοὶ τῆς Σικελίας, οἱ Λογγοβάρδοι, οἱ ἐγγύριοι, καὶ ἀπὸ τινος οἱ Νορμαννοί, διεμάχοντο πρὸς ἀλλήλους καὶ κατὰ τῶν Βυζαντινῶν Κατεπάνω, οἵτινες μετὰ κόπου ἀντεῖχον εἰς τοσοῦτους πολεμίους, ὅτε ἀγώντις ἐμφύλιος μεταξὺ τῶν Ἀράβων παρέσχεν εἰς τὸν Ὀρφανοτρόφον ἀπροσδόκητον εὐκαιρίαν πρὸς ἀνάκτησιν τῆς μεγαλονήσου, τῆς πρὸ δύο αἰώνων ἀπολεσθείσης. Ἦν δὲ τοῦτο ἀπαραίτητον, καθ' ὅσον καλῶς ἐνόει ὁ πονηρὸς εὐνοῦχος ὅτι, ἐνόσφ ἡ νῆσος ἐκείνη ἀνῆκεν εἰς ἀσπόνδους ἐχθρούς, ἀνέφικτος ἀπέβαινε ἡ τῆς κάτω χερσονήσου τήρησις.

(Ἐπεται συνέχεια)

ΚΛΕΩΝ ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

~~~~~◆~~~~~

Γίνεται κακὸς ἐκεῖνος ἔστις ἐπὶ πολὺ ὑπῆρξε δυστυχής.

*

Ἐν διαφορᾷ πρὸς γυναῖκα ὁμολογεῖ ὅτι ἔχεις ἀδικον διὰ τὰ ἔχεις δίκαιον.

*

Εἰς ὅσα πράγματα δὲν ἔχει μέρος ἡ καρδιά, δὲν ἔχει δύναμιν ἢ χεῖρ.

*

Ἐπάρχουσιν ἄνθρωποι τῶν ὁποίων εὐκόλως καθίσταται ὑπέρτερος καὶ ἀδύνατον νὰ καταστῇ τις ἴσος.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ

ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΑΛΗΘΙΝΟ

~~~~~◆~~~~~

Τρεῖς κοπέλλαις—οὔτε πολὺ νέαις οὔτε πολὺ γρηαῖς, ἔτσι κ' ἔτσι· ἡ Τρανταφυλλιά ἦτο δεκαπέντε χρόνων, ἡ Τρανταφυλλίτσα δεκάξη καὶ ἡ Τρανταφυλλούλα, ἡ γεροντότερη, ἐσφαλοῦσε τὰ δεκαεπτὰ—ἀνταμώθησαν 'ς ἓνα σταυροδρόμι. Τρεῖς αὐταῖς, τρεῖς οἱ δρόμοι· ἔτσι τῶφερην ἡ τύχη.

—Ὡρα καλή, Τρανταφυλλιά!

—Μπᾶ ἡ Τρανταφυλλίτσα;

—Καὶ σὺ ἐδῶ Τρανταφυλλούλα;

Ἰσια ἴσια τὴν ἴδια ἐκείνην ἡμέρα καὶ ἡ τρεῖς εἶχαν κἀνὴ τὴν τρέλλα—τρέλλα, γιατί τάχα; ὅλος ὁ κόσμος εἶνε τρελλός, κ' οἱ γνωστικοὶ ἀκόμη· ὅλος ὁ κόσμος εἶνε γνωστικός, κ' οἱ τρελλοὶ ἀκόμη—εἶχαν κ' ἡ τρεῖς λοιπὸν φύγη ἀπ' τὰ σπίτια τους γιὰ νὰ πᾶν ναῦρουν καλὴ τύχη.

Ἡ Τρανταφυλλιά ἦταν κόρη ἐνὸς μεγάλου ἄρχοντα—φιλῶ τὸ πασουμάκι τῆς ἀφεντιάς της!

Ἡ Τρανταφυλλίτσα ἦταν κόρη ἐνὸς καλοῦ νοικοκύρη—προσκυνῶ σε νοικοκυροπούλα μου!

Ἡ Τρανταφυλλούλα ἦταν κόρη ἐνὸς χωριανοῦ ταβερνιάρη—γεια σου χαρά σου λιγερὴ καὶ τοῦ χωριοῦ καμᾶρι!

**

Δὲν ἐξεπόρτισαν ἀπ' τὰ σπίτια τους μὲ τίποτε ἀγαπητικούς· ἐφυγαν ἔτσι μονάχαις, 'ς τὰ τυφλά, καὶ σὰν ἐσταυρώθησαν ἐκεῖ μεσ' 'ς τοὺς τρεῖς δρόμους δὲν ἤξεραν ποῖον δρόμο ἀπ' τοὺς τρεῖς νὰ πάρουν. Μὰ ποῦ ἤθελαν τὸ λοιπὸν νὰ πάνε; Κατὰ τὴν Εὐτυχία.

Ἀλλοίμονο! κατὰ 'κεῖ ποῦ τραβοῦνε ἀπὸ τὴν πρώτην μέρα ποῦ χρίστηκεν ὁ κόσμος ὅλοι, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, χωρὶς νὰ φτάνουν ποτέ . . .

—Γιὰ νὰ ἰδοῦμε, λέει ἡ Τρανταφυλλιά, μήπως εἶνε γραμμένο κατὰ ποῦ πᾶν οἱ δρόμοι.

—Ναί, λέει κ' ἡ Τρανταφυλλίτσα, νὰ ἰδοῦμε!

Ἡ Τρανταφυλλούλα λέει:

—Ἐγὼ δὲ ξέρω γράμματα.

Κατὰ τὸν πλατύτερον δρόμο ἦταν γραμμένο ψηλὰ 'ς ἓνα στύλο μὲ χρυσὰ γράμματα:

Τράβα τὸ δρόμο σου μπροστά, κοπέλλα ζηλεμένη, κ' ἓνας μεγάλος βασιλιάς γιὰ ταίρι σὲ προσμένει.

Ἡ Τρανταφυλλιά τὸ διάβασε καὶ εἶπε:

—Ὡρα σας καλή. Ἐγὼ βρῆκα τὸ δρόμου μου.

Κατὰ τὸν ἄλλο δρόμο ἦταν πάλι γραμμένο 'ς ἓνα ἀνθισμένον δέντρο μὲ κόκκινα γράμματα:

Ἐσὺ π' ἀγάπη λαχαρᾶς, πεντάμορφη κοπέλλα,

Ἄν θὲς ναῦρῃς ὅ,τι ζητᾶς 'ς αὐτὸν τὸν δρόμον ἔλα.

Ἡ Τρανταφυλλίτσα τὸ διάβασε καὶ εἶπε:

—Ὡρα σας καλή. Ἐγὼ βρῆκα τὸ δρόμου μου.

Μὰ ἡ καυμένη ἡ Τρανταφυλλούλα τοὺς λέει:

—Γιὰ σταθῆτε μιὰ στιγμὴ· ἐγὼ δὲν ξέρω

γράμματα· γιά διαβάστε μου τί λειεί εκείνο πού είνε γραμμένο εκεί.

Κατά τόν πλειό στενό δρόμο ἦταν γραμμένο ἀπάνω σέ μιὰ μεγάλη πέτρα μέ μαύρα γράμματα: Παιδί μου, δόξαις καί χαραῖς δέν θά σου τάξω, κ' ὅμως Μόνον ἐγὼ εἶμ' ἀληθινός τῆς Εὐτυχίας δρόμος.

— Αἱ λοιπόν, εἶπεν ἡ Τρανταφυλλούλα, αὐτόν τόν δρόμο θά πάρω. "Ὡρα σας καλή!

Μά πρὶν χωρισθοῦν ἐσυμφώνησαν ὕστερα ἀπὸ ἓνα χρόνο, τὴν ἴδια αὐτὴ μέρα καί τὴν ἴδιαν ὥρα ν' ἀνταμωθοῦν 'ς τὸ ἴδιο σταυροδρόμι γιά νά πῆ καθεμιὰ τί βρῆκε 'ς τὸ δρόμο της καί νά ἰδοῦν ποιά πέτυχε πλειότερο.

**

Ἡ Τρανταφυλλιά δὲν εἶχε περπατήσει πολὺ κατὰ τὸν πλατὺ καί ἴσιον δρόμο, καί ἄξαφνα ἓνας σωρὸς ἀνθρώποι τοῦ παλατιοῦ, σταλμένοι ἀπ' τὸ βασιλεῖα τῆς χώρας ἦρθαν νά τὴν προαπαντήσουν. "Ὅλοι ἦταν ντυμένοι πλοῦσια καί χρυσοκέντητα καί φαίνονταν σάν νά λουλούδια—σε μέ μιὰς ὁ τόπος ἀπὸ τὰ παρδαλά τους ρούχα. Μέσα σέ μεγάλα καλάθια ἔφεραν ἀμέτρητα χαρίσματα ὅλα χρυσάφι διαμαντοστόλιστο καί ζαφειροδεμένο πού λές καί εἶχαν ἐκεῖ 'ς τὰ καλάθια σωριασμένα ὅλα τ' ἀστέρια τ' οὐρανοῦ. Κι' ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἀνθρώποι τοῦ παλατιοῦ ἤρχονταν νά πάρουν γιά νύφη τοῦ βασιλεῖα τὴν ὡμορφὴ Τρανταφυλλιά! Κι' ὅλ' αὐτὰ τὰ χαρίσματα ἦταν δικὰ της! Κ' ἐκείνη πού πάντα τὸ εἶχε 'ς τὸν νοῦ της νά γένη μιὰ μέρα βασιλισσα, δὲν ξαφνίστηκε καθόλου γιά τὴν καλὴ τύχη, καί τὸ ἴδιο βράδυ ἀνάμεσα σέ μουσικαῖς καί σέ φωναῖς καί πανηγύρια μ' ἤπῃκε 'ς τὸ παλάτι τοῦ μεγάλου βασιλεῖα τῆς χώρας. Ὁ βασιλεὺς αὐτὸς εἶχε δικούς του τόπους πού δὲν ἔφτανε μιὰ ζωὴ νά τοὺς γυρίσης, εἶχεν ὅλα τὰ καλά, ὅλαις ταῖς δόξαις τοῦ κόσμου— μὰ εἶχε καί ἄσπρα γένεια.

**

Ἐς τὸν ἄλλο δρόμο τὸν πράσινο καί λουλουδιασμένον ἡ Τρανταφυλλίτσα δὲν βρῆκεν οὔτε σταλμένους ἀπ' τὸ βασιλεῖα, οὔτε καλάθια μέ χαρίσματα· μὰ βρῆκε, σάν νοικοκυροπούλα πού ἦτον κι' αὐτὴ, ἓνα νοικοκυρόπουλο, ἓναν τραγουδιστὴ, πλειότερο χασομέρη παρὰ τραγουδιστὴ, γιὰτί ἂν ἦτον ἀληθινός τραγουδιστὴς θά καθόνταν κλεισμένος σπῆτι του νά ζευγαρώνη ῥίμαις καί νά παίξῃ τὸν ταμπουρά του καί δὲν θά ἰλιάζονταν κατὰ μεσῆς τοῦ δρόμου, καρτερώντας τὰ κορίτσια πού διαβαίνουν. Ἦταν ὅμως λεβεντόπαιδο, εἴκοσι χρόνων παλληκάρι, καί ἐρωτοκτυπημένος.

Εἶνε γλυκὸ τὸ φίλημα 'ς τὰ ῥοσπερά σου χεῖλη Πάνθῃζον καί μοχολοῦν σάν λουλούδα τὰ πρῆλη. "Ἐλα βαθεῖα 'ς τὴν ἐρημιὰ νά πᾶμε νά κρυφθοῦμε Κ' ἐκεῖ νά σμίξουμε τὰ δυό, κ' ἐκεῖ ν' ἀγαπηθοῦμε.

Θά σοῦ μαδῶ ῥοδόφυλλα νά γένης νά κοιμᾶσαι! Ἐγὼ θέ νάμαι σκλάβος σου καί σύ κυρὰ θέ νάσαι!...

Ἡ Τρανταφυλλούλα τᾶκουεν αὐτὰ κι' ὁ νοῦς της ἐγύριζε κ' ἡ καρδιά της χτυποῦσε γληγορότερα.— Δὲν ἦτον οὔτε ἡ πρώτη οὔτε ἡ ὕστερη κοπέλλα πού ξελογιόσθηκεν ἀπὸ τραγουδιστὴ. — Πάντα 'δική σου, αἰώνια μαζί σου· 'ς τὴν ἐρημιὰ, 'ς τὴν ἄκρη τοῦ κόσμου, ὅπου θέλεις!...

**

Ἡ Τρανταφυλλούλα περπάτησε, περπάτησε κατὰ τὸ στενὸ μονοπάτι, γεμάτο ἀγκάθια καί κοφτερὰ λιθάρια. Ὁ τόπος ἦτον ἐρημος· οὔτε σταλμένοι τοῦ βασιλεῖα ἦρθαν νά τὴν πάρουν γιά νύφη, οὔτε κανεῖς ἐρωτοκτυπημένος τραγουδιστὴς ἐπρόβαλε μέ τὰ γλυκὰ τραγούδια τῆς ἀγάπης. Ἐβράδυνασε καί κανεῖς, κανεῖς, ψυχὴ ζωντανὴ δὲν εἶχε φανῆ... Τὸ φεγγάρι λυπημένο ἀνέβαινε ἀπ' τὸ βουνὸ κι' ὅλα φαίνονταν γύρω χλωμὰ καί κρύα. Ἡ Τρανταφυλλούλα κοντοστάθηκε πλεῖα ἀποσταμένη· πεινοῦσε, διψοῦσε, τὰ πόδια της εἶχαν κοπῆ ἀπ' τὴν κακοτοπιά. Καί τότε, πίσω ἀπὸ μιὰ γρηῃ ἀτιὰ ἀνασηκώθηκε κάτι ἄσπρο σάν φάντασμα, πειὸ ἄσπρο κι' ἀπ' τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ, κι' ἄπλωσ' ἀπάνω της δυὸ ξερά, δυὸ κοκκαλιάρικα χέρια. Τὸ στόμα του ἦτον ἄσαρκο, δίχως χεῖλια, καί δὲν ἀνοίγε καί δὲν ἐκλείνει· μὰ μέσ' ἀπ' τὴν ἀσάλευτη αὐτὴ τρύπα ἔβγαине μιὰ φωνὴ σάν ἀπὸ μακρινὸν ἀντίλαλο:

— Ἐλα, ἔλα· μόνον ἐγὼ δὲν ξεπλανῶ κἀνένα· 'ς ἐμένα θαῦρης τὴν ἀληθινὴ εὐτυχία, ὄχι σέ ψευτικαῖς δόξαις, σέ ψευτικαῖς ἀγάπαις. Θά σέ φέρω σέ μαλακὸ καί ῥοσπερὸ κρεβατάκι. Ἐκεῖ θά γείρης τὸ κεφάλισου, ἐκεῖ θ' ἀπλώσης τὸ κορμί σου γιά νά ξαποστάσης, νά κοιμηθῆς χωρὶς νά ἰδῆς κανένα κακὸ ὄνειρο, χωρὶς νά ζυπηθήσης ποτέ....

Ἡ Τρανταφυλλούλα εἶπε:

— Φοβοῦμαι, φοβοῦμαι!

Μά δὲν ἐσάλεψε ἀπ' τὸν τόπο της· καί τὰ δυὸ ξερά κοκκαλιάρικα χέρια τὴν ἀγκάλιασαν σφιχτά, σφιχτά, σφιχτά.

**

Ἐπέρασ' ἓνας χρόνος· ἦρθεν ἡ ἴδια μέρα, ἡ ἴδια ὥρα, καί ἡ Τρανταφυλλιά ἀπ' τὸν ἓνα δρόμο, ἡ Τρανταφυλλίτσα ἀπ' τὸν ἄλλον, ὅπως εἶχαν συμφωνημένα, ἔφτασαν 'ς τὸ σταυροδρόμι. Ἡ Τρανταφυλλούλα μόνον ἀργῶσε νά φανῆ, μὰ ὅπου κι' ἂν εἶνε θάρρη κι' αὐτὴ.

— Ἀλλοίμονο καί πάλι ἀλλοίμονο! εἶπε πρώτη ἡ Τρανταφυλλιά· οὔτε ἡ δόξαις, οὔτε τὰ παλάτια, οὔτε τὰ χρυσὰ στολιδία κάνουν εὐτυχισμένη μιὰ καρδιά. Κι' ἀπάνω 'ς τὸ ψηλότερο βασιλικὸ θρονὶ βαρῆεται κανένας καθισμένος παντοσεινὰ κ' ἔχοντας 'ς τὸ πλάι του γι' ἄντρα ἓνα βασιλεῖα δόξασμένον, 'περήφανο— καί μ' ἄσπρα γένεια.

Κι' ἄρχισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ παραπονιέται πῶς δὲν ἐπῆρε τὸ δρόμο τῆς Εὐτυχίας.

— Ἀλλοίμονο καὶ πάλι ἀλλοίμονο! εἶπε κ' ἡ Τρανταφυλλίτσα· ἔχει κ' ἡ ἀγάπη τὸ τέλος τῆς ἀρχίζει μὲ γλύκα καὶ τελειώνει μὲ φαρμάκι. Ὅλοις τῆς καλαῖς ὥραις ποῦ περνᾷς, τῆς πληρώνεις μὲ δάκρυα, ὅταν ξημερώνεις, βραδυάζεις μόνος, ἔρημος, τοῦ κάκου καρτερώντας ἐκεῖνον ποῦ φιλεῖ ἄλλα χεῖλη κι' ἄλλα μάτια, ποῦ λείει 'ς ἄλλη τώρα τὰ ἴδια γλυκὰ τραγούδια ποῦλεγε 'ς ἐσένα.

Κι' ἄρχισε νὰ κλαίῃ κι' αὐτὴ καὶ νὰ παραπονιέται πῶς δὲν ἐπῆρε τὸ δρόμο τῆς Εὐτυχίας.

Καὶ ἡ Τρανταφυλλούλα;

Δεν ἤρχονταν, δὲν ἐφαίνονταν, ἐνῶ ἡ ἄλλαις δυὸ ἔσμιγαν τὰ δάκρυά τους.

Γιατί δὲν ἦρθε, γιατί δὲν κράτησε τὸ λόγο τῆς; Ποῦ νὰ εἶνε τάχα;

Εἶνε ἐκεῖ, μέσ' 'ς τὸ μαλακὸ καὶ δροσερὸ κρεβατάκι τῆς. Κοιμάται, κοιμάται... καὶ δὲν βλέπει κανένα ὄνειρο κακὸ, καὶ δὲν θὰ ξυπνήσῃ ποτέ...

Τὸ κρεβατάκι αὐτὸ τὸ λένε μνήμα!

(Κατὰ τὸν Catulle Mendès)

Δε.

ΤΟ ΠΑΣΧΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Εἰς ἀπάντησιν τῆς ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 637 Δελτίῳ δηλώσεως ἀπεστάλησαν ἡμῖν πλεῖστα ἀνακοινώσεις περὶ τοιαύτων ἐθίμων κατὰ τὴν μεγάλην ἐβδομάδα καὶ τὸ Πάσχα. Ἐκ τούτων δημοσιεύομεν τὰς ἐξῆς ἀξίας λόγου, καθόσον αἱ λοιπαὶ περιέχουσιν ἢ γνωστότατα ἢ ἀσαφῶς καὶ ἐν ἀμφιβάλλῳ ἀκριβείᾳ ἐκτεθειμένα πράγματα. Εὐχαριστοῦντες πάντας τοὺς μετὰ τόσης προθυμίας ἀποδεχθέντας τὴν πρόσκλησιν ἡμῶν καὶ ἐνθαρρυνόμενοι ἐκ τῆς πρώτης ταύτης ἐπιτυχίας, δηλοῦμεν ὅτι θὰ ἐξακολουθήσωμεν εἰς τὸ ἐξῆς τὴν τιαούτην περισυλλογὴν λαογραφικῆς ὕλης πολυτιμοτάτης.

Ἔθιμα ἐν Κερκύρα.

Τὰ αὐτὰ τὰ βαφόμενα κόκκινα τὴν Μεγάλῃν Πέμπτην θεωροῦνται τὰ καλῆτερα καὶ σεβαστότερα. Βάφονται δὲ εἰς πηλίνην χύτραν, ἐντελῶς καινουργῆ, ἣτις θὰ χρησιμεύσῃ μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν εἰς τὰς λοιπὰς ἀνάγκας τοῦ μαγειρείου. Θὰ ἦτο μεγάλη ἀθλιότης ἂν ἐβάφοντο εἰς τσουκάλι παλαιὸν καὶ οὐ ἐγένετο ἤδη χρῆσις. Τὴν Μεγάλῃν Παρασκευὴν αὐτὰ δὲν βάφονται. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ βαφούν μὲ τὸ χρῶμα τοῦ αἵματος, καθ' ἣν ἡμέραν ἐχύθη τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ; Ἀλλά, ἂν δὲν βάφονται αὐτὰ, ἀγοράζεται ὁμως κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἰδίως ὁ πασχάλιος ἀμνὸς ἐκ τῶν ποιμνιοστασιῶν, ἅτινα προσωρινὰ παρασκευάζονται ἔξω τῆς πόλεως, ὅπου μεγίστη ζωηρότης καὶ κίνησις ἐπικρατεῖ, διότι ταῦτα πάντες ἐπισκέπτονται συνήθως μετὰ τὴν ἐπικλησίας Ἀκολουθίαν τῶν Μεγάλων Ὁρῶν καὶ

τοῦ Ἑσπερινοῦ, ἄνδρες, γυναῖκες, παιδιά καὶ γέροντες. Οἱ ἡμέτεροι χρόνοι, εἶναι ἀπηλλαγμένοι παρεκτροπῶν θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ· ἀλλ' εἰς προγενεστέρους χρόνους δὲν συνέβαινε τὸ αὐτό. Μὴ λησμονεῖτε ὅτι τὸ ἐν τέταρτον σχεδὸν τῶν κατοίκων τῆς πόλεως εἶναι Ἑβραῖοι, οἱ δυστυχεῖς δὲ οὗτοι τότε μετὰ φόβου ἐβλεπον προσεγγιζούσας τὰς ἡμέρας τῆς Μεγάλῃς Παρασκευῆς καὶ τοῦ Μεγάλου Σαββάτου τῶν Χριστιανῶν. Πάντες ἐκλείοντο κατὰ τὰς δύο ταύτας ἡμέρας εἰς τὰς οἰκίας των ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ συνοικίᾳ· οὐαὶ δὲ εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἐτόλμα νὰ ἐξέλθῃ! οἱ χριστιανοὶ ἀγιοπαῖδες θεώρουν καθῆκόν των ὑπὸ τῆς εὐσεβείας των ἐπιβαλλόμενον νὰ τοῦ σπάσουν τὸ κεφάλι ἢ τοῦλάχιστον νὰ ἀνταποδώσουν ἐπὶ τῆς παρεΐας του τὸ ράπισμα, ὅπερ ἔλαβεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ Ἀρχιερέως. Ταῦτα, μαρτυρούμενα ὑπὸ τῶν γερόντων, ἐξέλιπον ἤδη, καὶ οἱ ἰσραηλίται σήμερον ἀνενόχλητοι ἐντελῶς ἀπολαύουσιν ἰσονομίας καὶ ἐλευθερίας ἐξ ἀνασκοπῆς δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν Μεγάλῃν Παρασκευὴν ἔχουσιν ἐντελῶς κεκλεισμένα τὰ μαγαζεῖά των, καίτοι ἐνίοτε τολμᾷ τις νὰ ἀνοίγῃ τὸ ἑαυτοῦ καὶ νὰ ἐμπορεύηται, τοῦθ' ὅπερ ἐὰν ἐτόλμα νὰ πράξῃ κατὰ τοὺς ἀπομεικρυσμένους ἐκεῖνους χρόνους τοῦ φανατισμοῦ δὲν θὰ ἔμενε λίθος ἐπὶ λίθου ἐκ τοῦ μαγαζεῖου ἐκεῖνου.

Τὴν Μεγάλῃν Παρασκευὴν τραπέζι δὲν στρώνεται εἰς τὰς οἰκίας, ἀλλὰ πάντες (ἐννοοῦμεν τὰ μεγάλα πλήθη καὶ τὸν λαόν, ὅχι τοὺς ἐξηγενησιμένους καὶ μὲδέρους!) τρώγουν ὅπως ὅπως ἐπὶ ποδός, ξηροφαγούντες. Ἀναμνησθεῖ τούτο τὴν τέλει τοῦ Ἰουδαίου πάσχα «οὕτω δὲ φάγεσθε αὐτό. Αἱ ὀσφύες ὑμῶν περιζωσμένοι, καὶ τὰ ὑποδήματα ἐν τοῖς ποσὶν ὑμῶν, καὶ βακτηρία ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν. Καὶ ἔδεσθε αὐτὸ μετὰ σπουδῆς.» Θὰ ἴδετε κατωτέρω ὅτι καὶ ἄλλα ἔθιμα ἀναπολοῦσι τὰς τῶν ἰουδαίων διατάξεις καὶ φράσεις τῆς Π. Δ.

Τὴν ἐσπέραν τῆς Μεγάλῃς Παρασκευῆς ἀπαξάπαντες περιέρχονται τοὺς ναοὺς πρὸς προσκύνησιν τῶν Ἐπιταφίων. Τὴν νύκτα ἄλλοτε οἱ Ἐπιτάφιοι ἐλιτανεύοντο ἐν ταῖς ὁδοῖς τῆς πόλεως, ἢ δὲ λιτανεῖα ἐνὸς ἐπιταφίου, τοῦ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγ. Σπυριδῶνος ἐπανελαμβάνετο τὴν πρωΐαν τοῦ Μεγάλου Σαββάτου. Ἦδη τὸ ἔθιμον ἐξέλιπε, μόνος δὲ ὁ τοῦ ἁγ. Σπυριδῶνος Ἐπιτάφιος μετὰ τοῦ ἱεροῦ λειψάνου λιτανεύεται τὸ Μέγα Σάββατον.

«Τὸ ἐλληνικὸν πάσχα χαρίζει ἰδιάζον θέλητρον εἰς τὴν ζωὴν τῆς Κερκύρας, λέγει ὁ Γρηγορόβιος (1). Τὴν νύκτα πᾶσα γωνία τῆς ἀγορᾶς παριστᾷ ἀνατολικὸν παζάριον. Λευκοσιδῆ-

(1) Ὅρα ἡμέτερ. μετάφρασιν «Κερκύρας» ὑπὸ Φ. Γρηγορόβιου.